

32003L0008

2003.1.31.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK HIVATALOS LAPJA

L 26/41

A TANÁCS 2003/8/EK IRÁNYELVE

(2003. január 27.)

a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 61. cikke c) pontjára és 67. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára ⁽¹⁾,tekintettel az Európai Parlament véleményére ⁽²⁾,tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽³⁾,

mivel:

- (1) Az Európai Unió azt a célt tűzte maga elé, hogy fenntartja és fejleszti a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget, ahol a személyek szabad mozgása biztosított. E térség fokozatos létrehozására a Közösség többek között a több államra kiterjedő polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos, és a belső piac megfelelő működéséhez szükséges intézkedéseket készül elfogadni.
- (2) A Szerződés 65. cikke c) pontjának megfelelően, ezen intézkedéseknek a polgári eljárások helyes működésének akadályait elhárító intézkedéseket is tartalmazniuk kell, szükséges esetben, a tagállamokban a polgári eljárásokra alkalmazandó szabályok összeegyeztethetőségének előmozdításával.
- (3) Az Európai Tanács 1999. október 15-én és 16-án Tamperében tartott ülésén felszólította a Tanácsot arra, hogy Unió-szerte állapítsa meg a határon átnyúló vonatkozású ügyekben a költségmentesség megfelelő szintjét biztosító minimumszabályokat.
- (4) Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-i európai egyezménynek valamennyi tagállam szerződő fele. Az ezen irányelvben említett ügyeket az egyezményvel és különösen a vitában részt vevő felek egyenjogúsága elvével összhangban kell kezelni.
- (5) Ezen irányelv a határon átnyúló jogviták esetén a költségmentesség alkalmazását kívánja előmozdítani az elegendő forrással nem rendelkező személyek számára, amennyiben támogatás szükséges az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférés biztosításához. Az igazságszolgáltatáshoz

való hozzáférés általánosan elismert jogát erősíti meg az Európai Unió alapjogi chartájának 47. cikke.

- (6) Sem az – akár felperesként, akár alperesként – eljáró peres fél forrásainak hiánya, sem pedig a jogvita határon átnyúló vonatkozású jellegéből eredő nehézségek nem akadályozhatják az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférést.
- (7) Mivel az ezen irányelv célkitűzéseit a tagállamok nem tudják megfelelő módon megvalósítani, és ezért azok közösségi szinten jobban megvalósíthatók, a Közösség intézkedéseket fogadhat el a Szerződés 5. cikkében megállapított szubszidiaritás elvével összhangban. Az ugyanabban a cikkben megállapított arányosság elvével összhangban, ez az irányelv nem megy túl azon, ami a célkitűzések eléréséhez szükséges.
- (8) Ezen irányelv fő célja a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén a költségmentesség megfelelő szintjének biztosítása az ilyen jogvitákkal kapcsolatos költségmentesség bizonyos közös minimumszabályainak megállapításával. Erre a célra a tanácsi irányelv a legalkalmasabb jogszabály.
- (9) Ezen irányelvet a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni.
- (10) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó polgári vagy kereskedelmi vitában érintett minden személynek még akkor is tudnia kell jogait bíróság előtt érvényesítenie, ha személyes pénzügyi helyzete lehetetlenné teszi számára az eljárási költségek viselését. A költségmentesség akkor helyénvaló, amennyiben – az ezen irányelvben meghatározott feltételek szerint – a kedvezményezett számára az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférést tesz lehetővé.
- (11) A költségmentességnek ki kell terjednie a bírósági eljárás megkezdését megelőző jogvita lezárására irányuló, a pert megelőző tanácsadásra, az ügy bíróság elé vitelében nyújtott jogsegélyre, a bíróság előtti képviseletre, és az eljárási költséggel kapcsolatos könnyítésre vagy az az alóli mentességre.
- (12) A bíróság székhelye vagy a végrehajtás helye szerinti tagállam joga határozza meg, hogy az eljárási költség tartalmazhatja-e az ellenfélnek a költségmentesség kedvezményezettjére kirótt költségeit.
- (13) Minden uniós polgárnak – akár lakóhelye akár szokásos tartózkodási helye van egy tagállamban – a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén jogosultnak kell lennie a költségmentességre, ha eleget tesz az ezen irányelvben előírt feltételeknek. Ugyanez vonatkozik harmadik országok azon állampolgáira, akiknek szokásos és jogszerű tartózkodási helye valamely tagállamban van.

⁽¹⁾ HL C 103. E, 2002.4.30., 368. o.⁽²⁾ 2002. szeptember 25-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).⁽³⁾ HL C 221., 2002.9.17., 64. o.

- (14) A tagállamok számára biztosítani kell, hogy – az ezen irányelvben meghatározott feltételek mellett – maguk határozzák meg azt a küszöböt, amely fölött egy személy képesnek tekinthető az eljárás költségei viselésére. E küszöböt különböző objektív tényezők, mint például a jövedelem, a tőke vagy a családi helyzet fényében kell meghatározni.
- (15) Ezen irányelv célkitűzése azonban nem érhető el, ha a költségmentességet kérelmező személyeknek nem áll módjukban igazolni, hogy az eljárás költségeit – annak ellenére, hogy forrásaik meghaladják a bíróság székhelye szerinti tagállam által meghatározott küszöböt – nem tudják viselni. Annak a vizsgálatkor, hogy a költségmentesség ezen az alapon megítélhető-e, a bíróság székhelye szerinti tagállam hatóságai figyelembe vehetik a kérelmező személynek a lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamban a pénzügyi jogosultságra vonatkozó követelményeknek való megfelelés tényére vonatkozó információt.
- (16) Az adott ügyben, az igazságszolgáltatáshoz történő hatékony hozzáférés biztosítása céljából más mechanizmusok igénybevételének lehetősége nem a költségmentesség egy formája. Ez azonban vezethet ahhoz a feltételezéshez, hogy az érintett személy kedvezőtlen pénzügyi helyzete ellenére viselheti az eljárás költségeit.
- (17) A tagállamok számára biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a költségmentesség iránti kérelmet nyilvánvalóan megalapozatlan keresetek esetében, illetve az ügy érdemi része alapján elutasítsák, amennyiben a per előtti tanácsadást felajánlják és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosított. Valamely kérelem érdemi részére vonatkozó határozat meghozatalakor a tagállamok a költségmentesség iránti kérelmet elutasíthatják, ha a kérelmező hírnevének megsértése miatt kártérítést követel, de anyagi vagy pénzügyi veszteséget nem szenvedett, vagy ha a kérelem közvetlenül a kérelmező szakmájából vagy önálló vállalkozói tevékenységéből eredő követelést érint.
- (18) A tagállamok jogrendszerének összetettsége és az azok közötti különbségek, valamint a jogvita határon átnyúló vonatkozású jellege miatt felmerülő költségek nem akadályozhatják meg az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést. Ennek megfelelően a költségmentességnek a jogvita határon átnyúló vonatkozású jellegével közvetlenül összefüggő költségeket kell fedeznie.
- (19) Valamely személynek a bíróság előtt történő megjelenése szükségességének mérlegelésekor a tagállam bíróságainak teljes mértékben figyelembe kell venniük a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ által kínált lehetőségeket.
- (20) Amennyiben a költségmentességet odaítélik, akkor annak a teljes eljárásra ki kell terjednie, beleértve az ítélet végrehajtásával kapcsolatosan felmerült kiadásokat is; a kedvezményezettnek a költségmentességet akkor is meg kell kapnia, ha akár a kedvezményezett, akár a másik fél fellebbez, amennyiben a pénzügyi forrásokra és a jogvita lényegére vonatkozó feltételek továbbra is teljesülnek.
- (21) A költségmentességet – mind a hagyományos jogi eljárásokban, mind az olyan peren kívüli eljárásokban, mint például a közvetítés – azonos feltételekkel kell odaítélni, ha azok igénybevételét törvény írja elő vagy a bíróság rendeli el.
- (22) Költségmentességet kell adni közokirat másik tagállamban történő végrehajtására is, az ezen irányelvben meghatározott feltételek szerint.
- (23) Mivel a költségmentességet a bíróság székhelye vagy a végrehajtás helye szerinti tagállam adja, a per előtti tanácsadást kivéve, ha a költségmentességet kérelmező személy lakhelye vagy szokásos tartózkodási helye nem a bíróság székhelye szerinti tagállamban van, a tagállamnak a saját jogszabályait kell alkalmaznia ezen irányelv elveivel összhangban.
- (24) Helyénvaló, hogy a költségmentességet a bíróság székhelye vagy a végrehajtás helye szerinti tagállam illetékes hatósága ítélje oda, illetve tagadja meg. Ez az eset áll fenn akkor is, amikor a bíróság az ügyet lényegileg tárgyalja, és amikor hatásköre meglétéről először határoz.
- (25) Az igazságügyi együttműködést polgári ügyekben a tagállamok között meg kell szervezni a nyilvános és szakmai köröknek szóló tájékoztatás ösztönzése, és a költségmentesség iránti kérelmek tagállamok közötti továbbításának egyszerűsítése és felgyorsítása céljából.
- (26) Az ezen irányelvben előírt tájékoztatási és továbbítási mechanizmusokat közvetlenül a költségmentesség iránti kérelmek továbbításáról szóló, Strasbourgban 1977. január 27-én aláírt európai megállapodásban (a továbbiakban „1977. évi megállapodás”) foglalt mechanizmusok ösztönzik. A költségmentesség iránti kérelmek továbbítására – az 1977. évi megállapodásban elő nem írt – határidőt határoznak meg. A viszonylag rövid határidő hozzájárul az igazságszolgáltatás zavartalan működéséhez.
- (27) Az ezen irányelv értelmében továbbított információknak védelmet kell élvezniük. Mivel a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet⁽²⁾ és a távközlési ágazatban a személyes adatok feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 1997. december 15-i 97/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet⁽³⁾ kell alkalmazni, ebben az irányelvben az adatvédelemről nem kell külön rendelkezni.

(1) HL L 174., 2001.6.27., 1. o.

(2) HL L 281., 1995.11.23., 31. o.

(3) HL L 24., 1998.1.30., 1. o.

- (28) A határon átnyúló vonatkozású perek esetében a költségmentesség iránti kérelmekre és a költségmentesség iránti kérelmek továbbítására vonatkozó formanyomtatvány kidolgozása az eljárásokat megkönnyíti, és gyorsabbá teszi.
- (29) Ezenkívül ezeknek a bejelentőlapoknak és a nemzeti bejelentőlapoknak európai szinten a 2001/470/EK határozattal ⁽¹⁾ összhangban létrehozott Európai Igazságügyi Hálózat informatikai rendszerén keresztül elérhetőeknek kell lenniük.
- (30) Az ezen irányelv végrehajtásához szükséges intézkedéseket a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1999. június 28-i 1999/468/EK tanácsi határozattal ⁽²⁾ összhangban kell elfogadni.
- (31) Ki szükséges kötni, hogy a határon átnyúló vonatkozású jogvitákkal kapcsolatos minimumszabályok meghatározása nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy a költségmentességet kérelmező személyekre és költségmentességben részesülő személyekre vonatkozóan kedvezőbb szabályokról rendelkezzenek.
- (32) Az 1977. évi megállapodást és a költségmentesség iránti kérelmek továbbításáról szóló, 2001-ben Moszkvában aláírt európai megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvét kell a továbbiakban is alkalmazni a tagállamok és az 1977. évi megállapodást vagy a jegyzőkönyvet alkalmazó harmadik országok közötti kapcsolatokra. A tagállamok közötti kapcsolatokban azonban ez az irányelv elsőbbséget élvez az 1977. évi megállapodásban és a jegyzőkönyvben szereplő rendelkezésekkel szemben.
- (33) Az Egyesült Királyság és Írország bejelentették az ezen irányelvnek az Egyesült Királyság és Írország álláspontjáról szóló, az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt jegyzőkönyv 3. cikkével összhangban történő elfogadásában való részvételi szándékukat.
- (34) A Dánia álláspontjáról szóló, az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban, Dánia nem vesz részt ezen irányelv elfogadásában, ezen irányelv rá nézve nem kötelező, és ennek az irányelvnek az alkalmazása rá nem vonatkozik,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

I. FEJEZET

ALKALMAZÁSI KÖR ÉS FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. cikk

Célok és alkalmazási kör

(1) Ezen irányelv célja a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése,

az e jogvitákkal kapcsolatos költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításán keresztül.

(2) Ezen irányelvet – a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén – polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, a bíróság jellegétől függetlenül. Az irányelv hatálya nem terjed ki az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre.

(3) Ezen irányelvben a „tagállam” a tagállamokat jelenti, Dánia kivételével.

2. cikk

Határon átnyúló vonatkozású jogviták

(1) Ezen irányelv alkalmazásában határon átnyúló vonatkozású jogvita az a jogvita, amelyben az ezen irányelvvel összefüggésben költségmentességet kérelmező személynek nem a bíróság székhelye vagy a határozat végrehajtásának helye szerinti tagállamban van a lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye.

(2) A fél lakóhelye szerinti tagállamot a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet ⁽³⁾ 59. cikkével összhangban kell meghatározni.

(3) Annak meghatározására, hogy a jogvita határon átnyúló vonatkozású-e, a kérelem ezen irányelvvel összhangban történő benyújtásának időpontjában kerül sor.

II. FEJEZET

A KÖLTSÉGMENTESSÉGHEZ VALÓ JOG

3. cikk

A költségmentességhez való jog

(1) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó vitában érintett természetes személyek jogosultak a megfelelő költségmentességre annak biztosítása érdekében, hogy az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférésüket az ezen irányelvben meghatározott feltételekkel összhangban biztosítsák.

(2) A költségmentesség akkor tekinthető megfelelőnek, ha biztosítja az alábbiakat:

a) a bírósági eljárás megkezdését megelőző jogvita lezárására irányuló, a pert megelőző tanácsadás;

b) jogsegély és a bíróság előtti képviselő, a kedvezményezett részére az eljárási költséggel kapcsolatos könnyítés vagy az az alóli mentesség, beleértve a 7. cikkben említett költségeket és az eljárás folyamán a bíróság által eljárással megbízott személyek díjait.

Azokban a tagállamokban, amelyekben a pervesztes fél köteles a másik fél költségeit viselni, ha a kedvezményezett a pervesztes, a költségmentesség kiterjed az ellenfél költségeire is, ha az ezekre a költségekre akkor is kiterjedne, amennyiben a kedvezményezett lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye a bíróság székhelye szerinti tagállamban lenne.

⁽¹⁾ HL L 174. 2001.6.27., 25. o.

⁽²⁾ HL L 184., 1999.7.17., 23. o.

⁽³⁾ HL L 12., 2001.1.16. 1. o. Az 1496/2002/EK bizottsági rendelettel (HL L 225., 2002.8.22., 13. o.) módosított rendelet.

(3) A tagállamoknak nem kell jogi tanácsadást vagy a bíróság előtt képviselést biztosítani olyan eljárásokban, amelyek kifejezetten arra szolgálnak, hogy a peres felek személyesen adják elő ügyüket, kivéve ha a bíróságok vagy bármely más illetékes hatóság a felek egyenlőségének biztosítása céljából vagy az ügy bonyoltságára tekintettel eltérően határoz.

(4) A tagállamok megkövetelhetik, hogy – figyelemmel az 5. cikkben említett feltételekre – a költségmentesség kedvezményezettjei az eljárási költségekhez ésszerű mértékben járuljanak hozzá.

(5) A tagállamok előírhatják, hogy az illetékes hatóság úgy határozhat, hogy a költségmentesség kedvezményezettjei teljes egészében vagy részben fizessék azt vissza, amennyiben pénzügyi helyzetük lényegesen javult, vagy ha a költségmentesség odaítélésére vonatkozó határozat a kedvezményezett által megadott pontatlan információkon alapult.

4. cikk

A megkülönböztetés tilalma

A tagállamok megkülönböztetés nélkül nyújtanak költségmentességet az Unió polgárainak és az egyes tagállamokban jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgároknak.

III. FEJEZET

A KÖLTSÉGMENTESSÉG FELTÉTELEI ÉS MÉRTÉKE

5. cikk

A pénzügyi forrásokra vonatkozó feltételek

(1) Az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférés biztosítása céljából a tagállamok költségmentességet nyújtanak a 3. cikk (1) bekezdésében említett személyek részére, akik gazdasági helyzetükből kifolyólag részben vagy teljes egészében képtelenek a 3. cikk (2) bekezdésében említett eljárási költségek viselésére.

(2) A személyek gazdasági helyzetét a bíróság székhelye szerinti tagállam illetékes hatósága értékeli az olyan különböző objektív tényezők fényében, mint például jövedelem, tőke vagy családi állapot, beleértve a kérelmező személy által eltartott személyek forrásainak az értékelését is.

(3) A tagállamok küszöbértéket határozhatnak meg, amely felett a költségmentességet kérelmező személy részben vagy teljes egészében képesnek tartható a 3. cikk (2) bekezdésében meghatározott eljárási költségek viselésére. Ezeket a küszöbértékeket az e cikk (2) bekezdésében meghatározott kritériumok alapján határozzák meg.

(4) Az e cikk (3) bekezdésének megfelelően meghatározott küszöbértékek nem akadályozzák az azt meghaladó forrásokkal rendelkező költségmentességet kérelmező személyeket abban, hogy költségmentességet kapjanak, amennyiben igazolni tudják, hogy lakóhelyük vagy szokásos tartózkodási helyük és a bíróság székhelye szerinti tagállamban eltérő megélhetési költségek eredményeként képtelenek a 3. cikk (2) bekezdésében említett eljárási költségeket megfizetni.

(5) Nem kell költségmentességet adni a kérelmező személynek, amennyiben az érintett ügyben hatékonyan hozzáfér – a 3. cikk (2) bekezdésében említett eljárási költségeket fedező – más mechanizmusokhoz.

6. cikk

A jogviták tárgyára vonatkozó feltételek

(1) A tagállamok előírhatják, hogy a nyilvánvalóan megalapozatlannak tűnő keresetekre vonatkozó költségmentesség iránti kérelmet az illetékes hatóságok elutasíthatják.

(2) Per előtti tanácsadás felajánlása esetén a további költségmentesség az ügy érdemére vonatkozó okból megtagadható vagy visszavonható, amennyiben az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosított.

(3) A kérelem érdemére vonatkozó határozat meghozatalakor és az 5. cikk sérelme nélkül, a tagállamok mérlegelik az ügy fontosságát a kérelmező személy számára, de az ügy természetét is figyelembe vehetik, ha a kérelmező személy hírnevének megsértése miatt kártérítést követel, de anyagi vagy pénzügyi veszteséget nem szenvedett, vagy ha a kérelem közvetlenül a kérelmező személy szakmájából vagy önálló vállalkozói tevékenységéből eredő követelést érint.

7. cikk

A jogvita határon átnyúló vonatkozású jellegéhez kapcsolódó költségek

A bíróság székhelye szerinti tagállamban nyújtott költségmentesség a jogvita határon átnyúló vonatkozású jellegéhez közvetlenül kapcsolódó alábbi költségeket fedezi:

- tolmácsolás;
- a bíróság vagy az illetékes hatóságok által kért, a kérelmező személy által bemutatott és az ügy megoldásához szükséges iratok fordítása; és
- a kérelmező személy által viselendő utazási költségek, amennyiben e tagállam joga vagy bírósága megköveteli a kérelmező személy ügyének előterjesztésében érintett személyek személyes megjelenését, és a bíróság úgy határoz, hogy az érintett személyeket nem lehet a bíróság számára megfelelő más módon meghallgatni.

8. cikk

A lakóhely vagy szokásos tartózkodási hely szerinti tagállam által fedezett költségek

A költségmentességet kérelmező személy lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam – a 3. cikk (2) bekezdésében említett módon – az alábbiakat fedező költségmentességet nyújt:

- helyi ügyvéd vagy törvényben jogi tanácsadásra feljogosított más személy által nyújtott segítséggel kapcsolatosan, a költségmentesség iránti kérelemnek – az ezen irányelvvel összhangban – a bíróság székhelye szerinti tagállamban történő beérkezéséig az abban a tagállamban felmerült költségek;
- a kérelem és az ahhoz csatolt szükséges iratok fordítása, amikor a kérelmet annak a tagállamnak a hatóságaihoz benyújtják.

9. cikk

A költségmentesség folyamatossága

(1) Költségmentességet nyújtanak továbbra is – teljes egészében vagy részben – a kedvezményezetteknek a bíróság székhelye szerinti tagállamban az ítélet végrehajtásával kapcsolatosan felmerült költségek fedezésére.

(2) A bíróság székhelye szerinti tagállamban költségmentességben részesülő kedvezményezettnek az elismerés vagy végrehajtás szerinti tagállam joga szerint előírt költségmentességet nyújtják.

(3) Költségmentesség továbbra is nyújtható – az 5. és 6. cikkre is figyelemmel –, amennyiben akár a kedvezményezett fellebbez, akár ellene fellebbeznek.

(4) A 3. cikk (3) és (5) bekezdésében, és az 5. és 6. cikkben meghatározott alapon a tagállamok rendelkezhetnek a kérelemnek az eljárás bármely szakaszában történő újbóli kivizsgálásáról, beleértve az e cikk (1)–(3) bekezdésében említett eljárásokat is.

10. cikk

Peren kívüli eljárások

A költségmentesség – az ezen irányelvben meghatározott feltételek szerint – kiterjed a peren kívüli eljárásokra is, ha a peren kívüli eljárást a felek számára a jog előírja, vagy ha a jogvitában érintett feleket a bíróság peren kívüli eljárás igénybevételére utasítja.

11. cikk

Közokiratok

A költségmentesség – az ezen irányelvben meghatározott feltételek szerint – kiterjed a közokiratoknak egy másik tagállamban történő végrehajtására.

IV. FEJEZET

ELJÁRÁS

12. cikk

A költségmentességet megítélő hatóság

A 8. cikk sérelme nélkül, a költségmentességet a bíróság székhelye szerinti tagállam illetékes hatósága ítéli oda, illetve tagadja meg.

13. cikk

A költségmentesség iránti kérelmek beadása és továbbítása

(1) Költségmentesség iránti kérelmet lehet benyújtani:

- a) a kérelmező személy lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam illetékes hatóságához (továbbító hatóság); vagy
- b) a bíróság székhelye vagy a határozat végrehajtásának helye szerinti tagállam illetékes hatóságához (fogadó hatóság).

(2) A költségmentesség iránti kérelmet az alábbi nyelven töltik ki, illetve az ahhoz csatolt iratokat az alábbi nyelvre fordítják le:

- a) az illetékes fogadó hatóság tagállamának hivatalos nyelve vagy egyik nyelve, amely megfelel a közösségi intézmények egyik nyelvének; vagy
- b) egy másik olyan nyelv, amelyre vonatkozóan a tagállam jelezte, hogy azt a 14. cikk (3) bekezdésével összhangban el tudja fogadni.

(3) Az illetékes továbbító hatóságok úgy is határozhatnak, hogy a kérelem továbbítását megtagadják, amennyiben az nyilvánvalóan:

- a) megalapozatlan; vagy
- b) nem tartozik ezen irányelv alkalmazási körébe.

E határozatokra a 15. cikk (2) és (3) bekezdésében említett feltételeket kell alkalmazni.

(4) Az illetékes továbbító hatóság segítséget nyújt a kérelmező személynek abban, hogy a kérelemmel együtt minden olyan csatolandó iratot is benyújtson, amelyről a hatóság tudja, hogy a kérelemre vonatkozó határozathoz szükséges. A 8. cikk b) pontjával összhangban a hatóság segítséget nyújt a kérelmező személynek a csatolt iratok szükséges fordításában is.

Az illetékes továbbító hatóság a kérelmet a másik tagállam illetékes fogadó hatóságához a (2) bekezdésben említett nyelvek valamelyikén szabályosan kitöltött kérelem, és azon nyelvek közül valamelyikre szükség szerint lefordított csatolt iratok kézhezvételétől számított 15 napon belül továbbítja.

(5) Az ezen irányelv értelmében továbbított iratok mentesülnek a hitelesítés vagy az ezzel egyenértékű alaki követelmények alól.

(6) A tagállamok nem számíthatnak fel díjat a (4) bekezdéssel összhangban nyújtott szolgáltatásokért. A költségmentességet kérelmező személy lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam előírhatja, hogy a kérelmező személynek az illetékes továbbító hatóság által viselt fordítási költségeket vissza kell fizetnie, ha a költségmentesség iránti kérelmet az illetékes hatóság elutasítja.

14. cikk

Illetékes hatóságok és nyelv

(1) A tagállamok kijelölik a kérelem továbbítására illetékes hatóságokat (továbbító hatóság) és a kérelmet fogadó hatóságokat (fogadó hatóság).

(2) Minden tagállam a Bizottság rendelkezésére bocsátja a következő információkat:

- az (1) bekezdésben említett illetékes fogadó vagy továbbító hatóságok neve és címe,
- az a földrajzi terület, ahol illetékességgel rendelkeznek,

- az a mód, ahogyan a kérelmeket fogadni tudják, és
- a kérelem kitöltésére használható nyelvek.

(3) A tagállamok értesítik a Bizottságot a közösségi intézményeknek arról a – a saját nyelvükön kívüli – hivatalos nyelvről vagy nyelveiről, amely vagy amelyek az illetékes fogadó hatóság számára elfogadhatóak a hozzá benyújtandó költségmentesség iránti kérelem kitöltésére vonatkozóan, az ezen irányelvvel összhangban.

(4) A tagállamok 2004. november 30. előtt tájékoztatják a Bizottságot a (2) és (3) bekezdésben említett információkról. Az információkban a későbbiekben történő bármilyen változtatásról a Bizottságot a változtatásnak a tagállamban történő hatálybalépése előtt legalább két hónappal értesítik.

(5) A (2) és (3) bekezdésben említett információkat az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* ki kell hirdetni.

15. cikk

A kérelmek feldolgozása

(1) A költségmentesség iránti kérelmekről való döntésre feljogosított nemzeti hatóságok biztosítják, hogy a kérelmező személyt a kérelem feldolgozásáról teljes mértékben tájékoztatják.

(2) A kérelem teljes vagy részleges elutasítása esetén az elutasítást indokolják.

(3) A tagállamok rendelkeznek a költségmentesség iránti kérelmet elutasító határozatok felülvizsgálatáról, illetve az azok elleni fellebbezésről. A tagállamok kivételeket állapíthatnak meg olyan esetekre, amikor a költségmentesség iránti kérelmet olyan bíróság utasítja el, amelynek az ügy tárgyát illetően hozott határozata ellen a nemzeti jog értelmében nem lehet jogorvoslattal élni, vagy a fellebbviteli bíróság utasítja el.

(4) Amennyiben a 6. cikk értelmében a költségmentességet elutasító vagy érvénytelenítő határozat elleni fellebbezések közigazgatási jellegűek, akkor azokat mindig végső bírósági felülvizsgálatnak kell alávetni.

16. cikk

Formanyomtatvány

(1) A továbbítás megkönnyítése céljából a költségmentesség iránti kérelmekre és e kérelmek továbbítására egységes formanyomtatványt kell kidolgozni a 17. cikk (2) bekezdésben meghatározott eljárással összhangban.

(2) A költségmentesség iránti kérelmek továbbítására szolgáló formanyomtatványt legkésőbb 2003. május 30-áig kell kidolgozni.

A költségmentesség iránti kérelmekre szolgáló formanyomtatványt legkésőbb 2004. november 30-ig kell kidolgozni.

V. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

17. cikk

A bizottság

(1) A Bizottságot egy bizottság segíti.

(2) E bekezdésre való hivatkozás esetén az 1999/468/EK határozat 3. és 7. cikkét kell alkalmazni.

(3) A Bizottság elfogadja saját eljárási szabályzatát.

18. cikk

Tájékoztatás

Az illetékes nemzeti hatóságok együttműködnek a nyilvánosságnak és a szakmai köröknek a költségmentesség különböző rendszereiről történő tájékoztatásában, különösen – a 2001/470/EK határozattal összhangban létrehozott – Európai Igazságügyi Hálózaton keresztül.

19. cikk

Kedvezőbb rendelkezések

Ezen irányelv nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy a költségmentességet kérelmező személyekre és költségmentességben részesülő személyekre vonatkozóan kedvezőbben rendelkezzenek.

20. cikk

Kapcsolat más okiratokkal

Ezen irányelv elsőbbséget élvez – a tagállamok között és az erre vonatkozó ügyekkel kapcsolatos – megkötött kétoldalú és többoldalú megállapodásokban foglalt rendelkezésekkel szemben, beleértve az alábbiakat is:

- a) a költségmentesség iránti kérelmek továbbításáról szóló, Moszkvában 2001-ben aláírt európai megállapodást kiegészítő jegyzőkönyvvel módosított, a költségmentesség iránti kérelmek továbbításáról szóló, Strasbourgban 1977. január 27-én aláírt európai megállapodás;
- b) az igazságszolgáltatáshoz való nemzetközi hozzáférésről szóló, 1980. október 25-i Hágai Egyezmény.

21. cikk

Átültetés a nemzeti jogba

(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ezen irányelvnek legkésőbb 2004. november 30-áig megfeleljenek, a 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja kivételével, amelynek esetében az irányelv átültetése a nemzeti jogba legkésőbb 2006. május 30-áig történik meg. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket az intézkedéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguknak azokat a főbb rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

22. cikk

Hatálybalépés

Ezen irányelv az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* való kihirdetésének napján lép hatályba.

23. cikk

Címzettek

E határozatnak az Európai Közösséget létrehozó szerződéssel összhangban a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2003. január 27-én.

a Tanács részéről

az elnök

G. PAPANDREOU